

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Transport & Planning

Aan: Deelnemers Gebiedsdialog 11 juni 2018
Van: Alzira Schaap, Linda Bruin
Datum: 26 juni 2018
Kopie:
Ons kenmerk: BG16T&PNT1806261102
Classificatie: Projectgerelateerd

Onderwerp: Gebiedsagenda Oost Gezamenlijke Opgaven

GEBIEDSAGENDA OOST | GEZAMENLIJKE OPGAVEN VAN RIJK & REGIO

1. Benutten stedelijke dynamiek en versterken netwerkkracht

- Verdere ontwikkeling van Oost-Nederland in het interstedelijke netwerk (-in-ording) van Nederland
- Vanuit de Randstad komt er steeds meer overloop naar de schil er net buiten (o.a. bij Food Valley, Arnhem-Nijmegen, Zwolle). De steden in Oost vangen deze overloop op, waarbij nieuwe inwoners vaak wonen in Oost en werken in de Randstad. Daarnaast is er ook sprake van autonome groei van de steden. Dit zorgt voor woningbouw- en bereikbaarheidsopgaven.
- De netwerken tussen de stedelijke regio's en de verbinding met de Randstad zijn hierbij van belang. Zowel multimodale, als digitale netwerken.

2. Versterking en profilering kenniseconomie en (inter)nationale samenwerking

- Een kenmerk van Oost zijn de intensieve kennisclusters verspreid over de regio: universiteiten Wageningen/Nijmegen/Twente, moderne maakindustrie in de Achterhoek, Food Valley en Cleantech Regio. Internationale samenwerking van opleidingen en bedrijven is van groot belang voor de ontwikkeling van de clusters.
- De kennisclusters spelen een belangrijke rol om het vestigingsklimaat voor inwoners, bedrijven en voorzieningen op peil te houden of te verbeteren.
- De aansluiting van onderwijs en de arbeidsmarkt (human capital) is op dit moment onvoldoende, waardoor kennis uit de stad verdwijnt na het afronden van opleidingen of waardoor kwalitatieve werkloosheid voor komt.

3. Verankering ruimtelijk-economische assen

- Goederencorridors zijn van belang voor de economische ontwikkeling in Oost, maar hebben ook hun weerslag op het landschap. Een voorbeeld zijn de XXL-dozen langs de rivieren die een druk zetten op de recreatie/landschapswaarde.

4. Vitale en duurzame stedelijke regio's

A. Arnhem – Nijmegen

- De binnensteden groeien enerzijds autonoom en anderszijds vangen zij de overloop uit de Randstad op. Dit kan uitdagingen meebrengen voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van de binnensteden.
- Campus- en clusteraanpak
- Bruisende binnensteden
- Slimme duurzaamheid: de steden zetten in op duurzaamheid om de leefbaarheid te verhogen, zoals schonere energie, mobiliteit en circulair materiaalgebruik.
- Vormgeving van landschappelijke tussengebied

B. Zwolle

- Versterking en verdichting van de stad: Zwolle groeit autonoom en vangt ook de overloop vanuit de Randstad op. Dit zorgt voor verstedelijksopgaven met betrekking to leefkwaliteit en bereikbaarheid ()
- Verduurzaming van de stad in klimaatbestendige en waterveilige regio.
- Een klimaatadaptieve groei biedt ook kansen voor het ontwikkelen van unieke, innovatieve woonlandschappen die de leefkwaliteit verbeteren en om daar weer van te leren en te delen (Climate Campus).
- Om de stad bereikbaar te houden zijn multimodale, regionale netwerken van belang.
- De aansluiting van onderwijs en de arbeidsmarkt (human capital) is op dit moment onvoldoende, waardoor kennis uit de stad verdwijnt na het afronden van opleidingen of waardoor kwalitatieve werkloosheid voor komt.

C. Clean Tech-regio

- De Clean Tech regio (gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Lochem, Voorst en Zutphen) verbindt ondernemers, onderwijs en onderzoek om samen te werken aan een duurzame en energieneutrale samenwerking. Dit zorgt voor oplossingen die de leefbaarheid vergroten en versterkt het vestigingsklimaat en de economie.
- De aansluiting van onderwijs en de arbeidsmarkt (human capital) is op dit moment onvoldoende, waardoor kennis uit de stad verdwijnt na het afronden van opleidingen of waardoor kwalitatieve werkloosheid voor komt.

D. Stedelijk netwerk Twente

- Met de universiteit van Twente en de samenwerking tussen de steden Almelo, Hengelo en Enschede wordt ingezet op technologie. Dit brengt kennis en daarmee banen naar de regio. De internationale samenwerking met Duitse steden (o.a. Münster en Osnabrück) is hierbij van belang, evenals de (grensoverschrijdende) bereikbaarheid zowel digitaal als multimodaal.
- Versterking kenniseconomie en verbinden met regionale economie
- De verstedelijk in Twente brengt uitdagingen met zich mee op het gebied van bereikbaarheid en leefbaarheid. De steden richten zich hierbij op duurzame oplossingen.
- De aansluiting van onderwijs en de arbeidsmarkt (human capital) is op dit moment onvoldoende, waardoor kennis uit de stad verdwijnt na het afronden van opleidingen of waardoor kwalitatieve werkloosheid voor komt.

E. Food Valley

- De FoodValley regio wil zich ontwikkelen tot hét agrofoodcentrum van Europa, de internationale topregio voor kennis en innovaties op gebied van gezonde en duurzame voeding.
- Om dit te bereiken is het versterken van de kenniseconomie en het verbinden met de agrarische productiesector van belang.
- Om studenten, werknemers en bedrijven te trekken is een goede bereikbaarheid noodzakelijk, met name met de provincie Utrecht en de steden Arnhem en Nijmegen.
- Daarnaast is het gebied een schakelgebied tussen de Randstad en Oost Nederland, wat betekent dat veel verplaatsingen door dit gebied gaan en het gebied bovendien fungeert als overloopgebied van inwoners uit de Randstad om te wonen.

5. Energielandschappen van de toekomst

- De energietransitie heeft zijn weerslag op het landschap. Bovengronds met zonnepanelen en windmolens. En ondergronds met geothermie en warmte- koudeopslag.
- Daar spelen dilemma's, zoals: zonneweides versus landbouwgrond en natuur. En het gebruik van de bodem voor energie versus de belangrijke rol van Oost in de watervoorraad (drinkwater) voor Nederland.

6. Vitale dorpen en MKB

In Achterhoek, Twente en Noord-Veluwe

- In de plattelandsgebieden in de Achterhoek en Twente bestaat een mismatch tussen vraag en het aanbod van woningen op kwalitatief gebied. Innovaties met flexibele concepten (meerdere functies en levensloopbestendig), bieden kansen. Evenals de ontwikkeling van duurzaam en energieneutraal bouwen.
- Om deze dorpen aantrekkelijk te houden is een goede bereikbaarheid, werkgelegenheid en voorzieningenniveau van belang. Er is ruimte voor experimenten, met bijvoorbeeld Smart Mobility.
- Een andere opgave is het versterken van het MKB dat er al aanwezig is, maar nog niet zijn volle potentieel bereikt door een tekort aan passende arbeidskrachten, te weinig zichtbaarheid/aantrekkelijkheid, en ontoereikende bereikbaarheid (multimodaal en digitaal).

7. Duurzaam, aantrekkelijk en vitaal platteland / Innovatieve agrarische sector

Focus op subgebieden in Achterhoek, Twente en Noord-Veluwe

- In bepaalde delen van het landelijke gebied komt agrarische bebouwing vrij die een nieuwe bestemming vraagt om verloedering tegen te gaan. Er zijn kansen om deze bebouwing te gebruiken voor de energietransitie (zonnedaken/-weides en windmolens).
- De landbouwsector is aan het verduurzamen. Een omslag is nodig om het natuurlijk evenwicht te herstellen van een vruchtbare bodem, watersysteem (sponswerking), luchtkwaliteit, circulariteit, biodiversiteit. Voor de ontwikkeling van het gebied is de bereikbaarheid = (ook digitaal) en de relatie tussen stad en land (economische cross-overs) van belang.

8. Integrale ontwikkeling rivierlandschappen

A. IJsselvallei en IJsselvechtdelta

- Waterveiligheid is in de IJsselvechtdelta een grote opgave. Het water komt van alle kanten (IJsselmeer, rivier, hogere zandgronden in het oosten) en dat vraagt om integrale en diverse oplossingen om het gebied waterveilig te houden.
- Tegelijk is dit gebied ook een groeiregio, met name de steden. Er liggen kansen om ruimte te bieden aan unieke en innovatieve woonlandschappen in een klimaatadaptieve groeidelta.
- Het waterrijke gebied heeft belangrijke landschappelijk waarden en biedt kansen voor natuurontwikkeling en als bron voor duurzame energieontwikkeling.
- Oost heeft een sterke cultuur historische identiteit, die o.a. wordt gekenmerkt door de historische binnensteden en monumenten van de Hanzesteden. De cultuurhistorische binnensteden kunnen sterker worden ingezet voor toeristische doeleinden. Echter, dit mag niet ten koste gaan van de rustige en aantrekkelijke woonkwaliteiten van deze steden.

B. Rivierenland: Waal, Rijn en Linge

- Waterveiligheid is in het rivierengebied een prioritaire opgaven. De maatregelen die hiervoor worden genomen dienen tevens een bijdrage te leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied.
- De opgave is om de waterveiligheid en tevens de bevaarbaarheid van de grote rivieren te waarborgen, gekoppeld aan het stimuleren van duurzame scheepvaart. Dit kan worden gekoppeld aan een duurzame inrichting (natuurontwikkeling of unieke woonlandschappen) en duurzame vervoersconcepten.
- Verankeren van goederencorridor, haakse verbindingen en multimodale knooppunten

- Daarnaast hebben diverse steden aan deze rivieren hun rug gekeerd naar de rivier waardoor zij geen economische voordelen hiervan ondervinden. Deze steden zouden sterker gekoppeld kunnen worden aan de rivier als goederencorridor.
- Natuurontwikkeling en landschapswaarden
- Rivier/water benutten als bron voor duurzame energieproductie?

9. Natuurparels versterken

A. Veluwe

- De Veluwe wil natuurgebied nummer 1 worden in Nederland. Daarbij is zijn moet worden ingezet op de vrijetijdseconomie, economisch vitaliteit, zekerstelling van waterwinning en tegengaan van wateroverlast. Thema's als ondermijning / JNV, permanente bewoning vakantieparken horen hierbij.
- Daarnaast ondervindt de Veluwe de nadelige effecten van Food Calley (emissies e.d.). Door de n verduurzaming van Food Valley kunnen de nadelige effecten op de Veluwe verminderen (emissies e.d.).

B. Wieden-Weerribben

- In de Wieden-Weerribben is het behouden van de natuurwaarde van grote betekenis, dit gaat gepaard ver bodemdaling, water en verduurzaming van het gebied.
- De Veenweidegebieden hebben te maken met verdroging en inklinking. Wieden-Weerribben als proeftuin voor aanpak veenweide